

ČESKÝ JAZYK

5. třída

1.

Která z následujících možností je napsána mluvnicky a pravopisně správně?

- A Ústní zkouška snad dopadla výborně.
 B Zbytek Sýkora bydlí na Sychrově.
 C Doporučili my koupit lipového čaje.
 D Kdo je unavený, mnoho se nazývá.

2.

Do které z následujících možností je nutno doplnit na vynechané místo *ě*, aby byla věta napsána pravopisně správně?

- A Kolumbus se stal ob_vitelem nového kontinentu.
 B Dávné národy přinášely bohům i lidské ob_ti.
 C Jaký je ob_m vody ve světových mořích?
 D V naší obci vybudovali nový kruhový ob_zd.

3.

Ve které z následujících možností je nutno na všechna vynechaná místa doplnit *i/i*, aby celá věta byla napsána pravopisně a mluvnicky správně?

- A Čápům sloužil_za potravu žáb_a m_ši.
 B Ráno ve vs_v zpěvoval_kohouti.
 C Vran_koně pohazoval_hlavam_.
 D Všichni se snažil_,ab_b_lo brz_zaseto.

4.

Která z následujících možností obsahuje pravopisnou chybu?

- A Nenasytný Pavel snědl mamince syrové těsto na koblyhy.
 B Čert nakonec strčil pyšného knížete do vypůjčeného mlynářova pytle.
 C Koně projeli kolem a nechali na silnici viditelnou památku – kobylince.
 D Petr si při tělocviku natáhl lýtkový sval, bylo nám ho docela líto.

5.

Která z následujících možností je napsána pravopisně a mluvnicky správně?

- A Léto tento rok prožijeme v Jizerských Horách.
 B Známá automobilka v Mladé Boleslavi omezila výrobu.
 C Opět jsme netrpělivě vyhlíželi Velikonoční prázdniny.
 D Do naší školy v únoru zavítali brněnští studenti.

6.

Ve které z následujících možností je podtržené slovo ve tvaru 4. pádu čísla jednotného?

- A Z mléka se vyrábí mnoho druhů sýra.
 B Jaký dárek k svátku jsi přinesl Honzovi?
 C Kluci vylezli na vysoký strom.
 D Rádi čteme básně Jiřího Žáčka.

7.

Která z následujících možností je napsána mluvnicky a pravopisně správně?

- A Než udeřily mrazy, sklídili jsme bulvy řepy i stvolý slunečnic a zryli jsme záhony.
 B Mezi dívkami si Patrik nápadně Pavli vůbec nevšíml.
 C Českému skladateli Antonínu Dvořákovy se podařilo okusit světové slávy.
 D Smyčcový orchestr je tvořen violami, houslemi, violoncelly a kontrabasy.

8.

_____ zastavili a _____ studentů vkočily do hradu, protože už je _____ očekávali.

Která z následujících možností obsahuje trojici výrazů, jež je nutné postupně doplnit na vynechaná místa v uvedeném souvětí, aby bylo celé napsáno pravopisně a mluvnicky správně?

- A Všichni, sestry, čarodějky
 B Vozy, davy, profesoři
 C Vozidla, někteří ze, vyučující
 D Koně, desítky, všichni

9.

Které z následujících slov obsahuje předponu *pře-*?

- A předáme
 B předloha
 C přesný
 D přející

10.

Který z následujících názvů obcí je vytvořen skládáním?

- A Újezdec
 B Hrdlořezy
 C Nová Ves
 D Počernice

11.

Které z následujících slov je utvořeno pomocí dvou předpon?

- A vyvolával
B schovaná
C nestvořil
D podobá se

TEXT K ÚLOHÁM 12 AŽ 15

Byla jednou jedna holčička, začal starý mládenec, jmenovala se Bertička a byla náramně hodná. Dětský zájem začal okamžitě pohasínat; všechny pohádky byly hrozně na jedno brdo, ať je povídal, kdo chtěl.

Poslouchala ve všem, co se jí řeklo, vždycky mluvila pravdu, udržovala si šatičky v čistotě, jedla mléčný pudink, jako by to byly koláčky s marmeládou, výborně se učila a byla vždycky zdvořilá.

Byla hezká? zeptala se větší z obou malých holčiček.

Ne tak hezká jako vy dvě, odpověděl starý mládenec, ale byla děsivě hodná.

Děti zareagovaly vlnou náhlého zájmu; slovo *děsivě* ve spojení s hodnou holčičkou pro ně bylo novinkou, která se doporučovala jejich přízní. Dalo totiž vyprávění nádech pravdy, která tolik chyběla v tetiných vyprávěnkách o životě maličkých.

Byla tak hodná, pokračoval starý mládenec, že za to dostala několik metalů, které vždycky nosila přišpendlené na šatičkách. Každý hned poznal, že to je výjimečně hodná holčička.

Děsivě hodná, opravil ho malý Cyril.

(Saki, *Léčba neklidem*)

12.

Ve které z následujících možností jsou správně vyjmenovány všechny postavy, které se přímo zapojují do rozhovoru v uvedeném textu?

- A strýček, teta a dvě sestřičky
B starý mládenec, Cyril a jedna holčička
C obě holčičky, teta a svobodný pán
D Cyril, vypravěč, starý mládenec a holčička

13.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- A Tetino vyprávění se nikdy nezakládalo na pravdě.
B Bertička měla ráda mléčný pudink a koláčky s marmeládou.
C Malý Cyril, bratr obou holčiček, nechodí ještě do školy.
D Vyprávění starého mládence děti zpočátku moc nenadchlo.

14.

Které z následujících slov je synonymem (slovem podobného významu) ke slovu *metal* z uvedeného textu?

- A diplom
B vyznamenání
C přívěsek
D pentlička

15.

všechny pohádky byly hrozně na jedno brdo

Které z následujících vyjádření je svým významem nejbližší uvedené větě z úvodního textu?

- A Všechny pohádky byly přibližně stejně dlouhé.
B Všechny pohádky si byly navzájem dost podobné.
C Všechny pohádky měly vždy jen jednoho vypravěče.
D Všechny pohádky pocházely ze stejné doby.

TEXT K ÚLOHÁM 16 AŽ 19

Odkud pochází noc

V dávných dobách noc na zemi neexistovala. Spala v Království Velké kobry, schovaná na dně řeky. Pouze šaman ji viděl jednou ve snu, když vyvolával duchy mrtvých. Nikdo nevěděl, čemu se podobá, protože nepatřila do světa živých. Zvířata také neexistovala, nikdo je doposud nestvořil. Zato všechny věci mluvily jako lidé. Hračky hovořily s dětmi, šipy s bojovníky.

(Mýty a legendy amerického kontinentu)

16.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- A Tak jako neexistovala noc, neexistoval ani den.
 B Noc znal jen šaman, který ji vyčaroval.
 C Všechny věci ovládaly lidskou řeč.
 D Hračky a zvířata spolu mluvily.

17.

Které z následujících slov má svým významem nejbližší ke slovu *šaman* z uvedeného textu?

- A náčelník
 B stařešina
 C mudrc
 D kouzelník

18.

Který z následujících tvarů množného čísla slova *noc* je mluvnicky **nesprávný**?

- A nocema
 B nocemi
 C nocím
 D noci

19.

Které z následujících slov **není** v uvedeném textu zájmenem?

- A ji
 B čemu
 C je
 D zato

TEXT K ÚLOHÁM 20 AŽ 22

Jiří Žáček

Mezi vejci

Jedno vejce povídá:

– Kamarádi, tak tedy –

já jsem dneska naměkko,

mějte na mě ohledy!

Druhé vejce zavrčí:

– Ty mně chceš hnout osrdím –

ale já jsem natvrdo,

a proto _____!

A co vejce ostatní?

Mlčí – a to znamená,

že už mluvit nemohou,

že jsou dávno snědená.

20.

Který z následujících výrazů nejspíše patří na vynechané místo v uvedené básni?

- A se oloupám
 B ti nezávidím
 C se zatvrdím
 D si zaspívám

21.

Jaký význam má slovní spojení *být naměkko* z uvedeného textu?

- A být bezradný
 B být dojatý
 C být nemocný
 D být veselý

22.

Které z následujících tvrzení o uvedené básni je pravdivé?

- A Všechny verše se rýmují.
 B Uvedená báseň je bajkou.
 C Odlišné písmo značí refrén.
 D Báseň obsahuje dialog.

TEXT K ÚLOHÁM 23 AŽ 29

Byl jednou jeden rybář a ten žil se svou ženou v psí boudě. Každý den vyplouval v neckách na moře a lovil ryby, ale co chytil, stačilo sotva k obživě. A ještě k tomu musel snášet křik své ženy. „Jsi ťululum a budižkničemu!“ štěkala na něj stokrát denně.

„Že já hloupá jsem se radši nevdala za knížepána!“

A tak to šlo den co den, až jednou rybář vytáhl z moře udici a na háčku se mrskala stará bota.

„Člověče, prosím, hod' mě zpátky,“ řekla mu lidským hlasem.

„Kdo to kdy viděl – bota, která mluví!“ užasl rybář, vzal botu a hodil ji do moře. „Jen si plav!“

Bota se vynořila z vln a řekla:

„Děkuji ti, člověče. Jestli máš nějaké přání, ráda ti je splním.“

„Ať přemýšlím, jak přemýšlím,“ odpověděl rybář, „nic mě nenapadá. Já jsem spokojený s tím, co mám.“

„Škoda,“ zabručela bota. „Ale kdyby sis na něco vzpomněl, přijď a zavolej mě. Ahoj!“

Když rybář doma vyprávěl, co se mu přihodilo, žena jen spráskla ruce:

„Jsi starý mamlas! On je spokojený s tím, co má! Ale já ne! Běž za tím škrpálem a řekni, že chci být bohatá! Ale hodně bohatá!“

23.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- A Rybář lovil ryby pomocí sítí.
- B Rybář a jeho žena trpěli hladem.
- C Rybářova žena byla stále nespokojená.
- D Ryba chtěla svému zachránci splnit tři přání.

24.

Které z následujících tvrzení o postavách z uvedeného testu je pravdivé?

- A Rybářovi bylo mnoho let.
- B Rybářka byla lstivá.
- C Rybář byl nesamostatný.
- D Rybářka byla chamtivá.

25.

Ve které z následujících výpovědí z uvedeného textu je potvrzena uvozovací věta?

- A Byl jednou jeden rybář a ten žil se svou ženou v psí boudě.
- B „Škoda,“ zabručela bota.
- C „Jsi ťululum a budižkničemu!“ štěkala na něj stokrát denně.
- D „Člověče, prosím, hod' mě zpátky,“ řekla mu lidským hlasem.

26.

Ve které z následujících možností jsou obě slova z uvedeného textu citově zbarvena?

- A ťululum, mamlas
- B štěkala, knížepána
- C budižkničemu, bota
- D škrpál, spráskla

27.

Která z následujících možností není souvětím?

- A Že já hloupá jsem se radši nevdala za knížepána!
- B Ale kdyby sis vzpomněl, přijď a zavolej mě.
- C Já jsem spokojený s tím, co mám.
- D Běž za tím škrpálem a řekni, že chci být bohatá!

28.

Které z následujících slov z uvedeného textu se skloňuje podle vzoru *pán*?

- A škrpál
- B křik
- C rybář
- D člověk

29.

Která z následujících možností obsahuje sloveso v rozkazovacím způsobu?

- A Že já hloupá jsem se radši nevdala za knížepána!
- B Jestli máš nějaké přání, ráda ti je splním.
- C Kdyby sis na něco vzpomněl, přijď.
- D On je spokojený s tím, co má!

TEXT K ÚLOHÁM 30 AŽ 34

Útesy z vraků

Přímořské státy se pustily do budování umělých útesů. Ve vlnách končí vysloužilá letadla, vagony a betonové pilíře. Letos například Kamerun svrhl do Atlantského oceánu staré plavidlo, které bylo naplněno betonem a na němž byly kolem dokola připevněny pneumatiky, Thajsko potopilo v Thajském zálivu 189 vysloužilých popelářských vozů a Spojené státy s Kanadou umístily dvacet metrů pod hladinu moře u ostrova Thetis letadlo Boeing 737-200. Umělé útesy by měly do oblasti přilákat ryby. Jak ukázaly vraky potopených lodí, mořské prostředí takové předměty brzy obklopí rostlinami i živočichy a vytvoří z nich unikátní miniaturní ekosystémy.

(vzhledem k povaze některých úloh není zdroj uveden)

30.

Která z následujících publikací je **nejméně** vhodná pro zveřejnění uvedeného textu?

- A v časopise o cestování
- B v příloze denního tisku
- C v encyklopedii o přírodě
- D v učebnici dějepisu

31.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- A Umělé útesy zachraňují mořské živočichy.
- B Stát Kamerun leží nedaleko Thajského zálivu.
- C Umělé útesy napodobují přirozené mořské útesy.
- D Sklárky na dně moří jsou mezinárodně zakázány.

32.

Ve kterém z následujících slov z uvedeného textu **není** slabikotvorné /?

- A plavidlo
- B vlnách
- C svrhl
- D naplněno

33.

Ve které z následujících možností je číslovka 189 z uvedeného textu mluvnicky a pravopisně správně napsána slovy?

- A sto osumdesát devět
- B sto osmdesát devět
- C sto osmdesátdevět
- D stoosmdesát devět

34.

... *mořské prostředí takové předměty brzy obklopí rostlinami i živočichy...*

Ve které z následujících možností je vypsána celá základní skladební dvojice z uvedené věty z úvodního textu?

- A mořské prostředí
- B prostředí obklopí
- C obklopí rostlinami i živočichy
- D předměty obklopí

TEXT K ÚLOHÁM 35 AŽ 37

Na OSLA

V Anglii hrají tuto hru s oblibou menší děti. Hráči se postaví na rohy čtverce a pak si pořádně přihrávají míč. Kdo míč nechytí nebo ho špatně přihráje, řekne nahlas O. Při druhé chybě přidá k první hláске S (OS), při třetí E (OSE), při čtvrté L (OSEL). Kdo přehláskuje celé slovo, prohrál a sklídí posměch. Hra pak začíná znovu a všichni do ní nastupují s čistým kontem.

(Zapletal, M.: Hry na hřišti a v tělocvičně)

35.

Kterým z následujících slohových útvarů je uvedený text?

- A zprávou
B popisem
C vyprávěním
D oznámením

36.

Které z následujících tvrzení o uvedené hře je podle úvodního textu pravdivé?

- A Hru mohou hrát jen malé děti, které už umějí chytat.
B Proti sobě hrají vždy dvě stejně zdatné dvojice.
C Vyhrává ten, kdo jako první vyhláskuje celé slovo.
D Do dalšího kola se všem mažou „nasbírané“ hlásky.

37.

Ve kterém z následujících slovních spojení se obvykle **nepoužívá** slovo *konto* z uvedeného textu?

- A být s někým v kontu
B bankovní konto
C konto bodů ve hře
D bavit se na něčí konto

TEXT K ÚLOZE 38

Neznámý si sundal kápi, potrásl dlouhou hřívou kdysi tmavých, teď už dost prokvetlých vlasů, a zamířil k učitelskému stolu. Při každém druhém kroku, který udělal, se síni rozléhalo ponuré klap, klap. Neznámý došel k čestnému stolu, otočil se vpravo a ztěžka kulhal k Brumbálovi.

(J. K. Rowlingová: Harry Potter a Ohnivý pohár)

38.

Které z následujících souvětí nejspíše bezprostředně předchází uvedenému textu?

- A Do bradavického hradu se sjeli noví žáci, aby společně zahájili nový školní rok.
B Zařazování nových studentů do jednotlivých kolejí se konalo na začátku každého školního roku.
C Do nastalého ticha se najednou nečekaně ozvalo nasmělé a tiché zaklepaní na vstupní dveře.
D Všichni ve Velké síni se otočili k přichozímu, kterého zčistajasna ozářil klikatý blesk ze stropu.

39.

Která z následujících vět se v uvedené podobě v češtině obvykle **nepoužívá**?

- A Noc moudřejší večera.
B Lišky tam dávají dobrou noc.
C Je ošklivý jako noc.
D Nenechal kámen na kameni.

40.

Která z následujících možností obsahuje přirovnání?

- A Jedl jsi vtipnou kaši.
B Šijí s ním všichni čerti.
C Neví, jak nad tím vyzrát.
D Honza je jak pytel blech.